

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva, na Trećoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2022. godini, povodom razmatranja Posebnog izvještaja „Uticaj mjera za sprečavanje širenja virusa COVID-19 na mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“, dana 28. novembra 2022. godine, donijela je

## ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Poseban izvještaj „Uticaj mjera za sprečavanje širenja virusa COVID-19 na mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“.

2. Skupština Crne Gore pozdravlja izradu Posebnog izvještaja „Uticaj mjera za sprečavanje širenja virusa COVID-19 na mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“ realizovanu uz finansijsku podršku UNICEF-a u okviru zajedničkog projekta Evropske mreže ombudsmana za djecu i ocjenjuje da je isto veoma značajno iz razloga što, po mišljenju stručnjaka, mentalno zdravlje djece ima bitno drugačiji karakter od mentalnog zdravlja odraslih, primarno zbog jedinstvenih razvojnih prekretnica koje djeca doživljavaju.

Takođe, Skupština pozdravlja posvećenost Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore ovoj oblasti s obzirom na to da je Zaštitnik 2019. godine sačinio i Skupštini Crne Gore dostavio Poseban izvještaj „Mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“ povodom čijeg razmatranja je Skupština donijela Zaključak (u 11 tačaka).

3. Skupština Crne Gore konstatuje da je pandemija kovida-19 negativno uticala na uslove života djece i pristup obrazovanju, usluge specijalne njege i medicinsko-socijalne usluge za djecu, naročito djecu iz porodica koje su u nepriviligovanom položaju i djecu sa smetnjama u razvoju, što je konstatovano i u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2021. godinu.

Stoga, Skupština ukazuje na potrebu produbljivanja multisektorske saradnje, koordiniranog djelovanja i odgovornosti svih nadležnih subjekata u oblasti mentalnog zdravlja djece, za šta su ključni resori zdravlja, prosvjete i socijalne zaštite.

4. Skupština zaključuje da (ne) ostvarivanje prava djece u različitim oblastima, kao što su zdravlje, obrazovanje, porodični odnosi, socijalni status, slobodno vrijeme, odnosno svako od njih pojedinačno i/ili različita prava u kumulaciji utiče na mentalno zdravlje i mentalni razvoj djeteta. Stoga, analiza ove teme i dobijeni rezultati pokazuju kakav je stvarni uticaj ograničavajućih mjera na mentalno zdravlje djece, što će pomoći u savladavanju situacije u budućnosti.

Takođe, Skupština je uvjerena da će zapažanja sadržana u Izvještaju i preporuke Zaštitnika pomoći donosiocima odluka da buduće mjere kreiraju u skladu sa najboljim interesom djece, te da prilikom kreiranja mjera i strategija ne izgube iz vida pravovremeno pružanje pomoći djeci i mladima u riziku kako bi se razvila i ojačala otpornost i ublažio uticaj sadašnje situacije na razvoj i mentalno zdravlje djece i mladih.

5. Skupština ocjenjuje da pandemija izazvana širenjem virusa COVID-19 predstavlja dodatni rizik koji vodi ka poremećajima mentalnog zdravlja djece, a nadležni organi nijesu uspostavili metodologije procjene uticaja donijetih mjera na ostvarivanje prava djece, sa posebnim osvrtom na ranjive kategorije. Takođe, djeca nijesu bila uključena u kreiranje i donošenje ograničavajućih mjera koje se odnose direktno na njih.

Između ostalog, uočena je nedovoljna pravna uređenost zaštite mentalnog zdravlja djece tokom pandemije kroz nacionalnu regulativu (zakoni, pravilnici, protokoli o postupanju) i potreba za njihovim usaglašavanjem sa međunarodnim standardima, sa posebnim osvrtom na najbolji interes djeteta.

6. Skupština je upoznata da je Zaštitnik uočio nedovoljnu posvećenost realizovanju programa promocije važnosti mentalnog zdravlja djece od strane svih sektora i na svim nivoima, tokom pandemije, na način prilagođen djeci.

Takođe, evidentan je nedovoljan broj programa podrške i usluga u lokalnoj zajednici djeci i porodici, usmjerenih na adekvatan rast i razvoj, u skladu sa individualnim mogućnostima i potrebama, kao i neadekvatna dostupnost postojećih servisa podrške u okviru obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih ustanova.

Stoga Skupština ocjenjuje da je neophodno uspostaviti i osnažiti različite servise podrške djeci i porodici usmjerene na prevazilaženje izazova i problema prouzrokovanih mjerama za suzbijanje širenja virusa COVID-19, kao i da je potrebno servise podrške učiniti dostupnim svojoj djeci, na njima pristupačan i prilagođen način.

7. Skupština ocjenjuje značajnim rad nacionalne SOS linije za podršku djeci i roditeljima i razvoj socio-emocionalnih vještina u okviru svakodnevnog obrazovanja u školama, što se realizuje uz podršku Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori. Takođe, važnim smatra i škole roditeljstva i nedavno razvijenu aplikaciju Bebbi, namijenjenu roditeljima djece uzrasta do šest godina, koje takođe podržava UNICEF i kroz koje se promoviše mentalno zdravlje porodica.

Skupština poziva nacionalne i lokalne vlasti da ove vrste intervencija učine održivim i dostupnim svakom djetetu i porodici u Crnoj Gori i da uspostave nove usluge za podršku mentalnom zdravlju i dobrobiti svakog djeteta i porodice u Crnoj Gori.

8. Skupština poziva nadležne organe na unapređenje međusektorske saradnje u promociji, prevenciji i podršci djeci tokom pandemije u cilju očuvanja njihovog mentalnog zdravlja i ukazuje da prilikom donošenja ograničavajućih mjera usmjerenih na suzbijanje širenja virusa COVID-19 posebnu pažnju treba usmjeriti na analizu uticaja određene mjere na rast i razvoj djeteta, odnosno ostvarivanje garantovanih prava djeteta i obezbijediti učestvovanje djece u kreiranju i donošenju mjera koje ih se tiču.

9. Skupština ohrabruje nadležne organe da, u skladu sa realnim mogućnostima i raspoloživim finansijskim sredstvima, preduzmu aktivnosti na realizaciji preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore sadržanih u Posebnom izvještaju „Uticaj mjera za sprečavanje širenja virusa COVID-19 na mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“.

Takođe, Skupština poziva nadležne organe da u najkraćem mogućem roku preduzmu mjere na realizaciji preostalih nerealizovanih preporuka Zaštitnika sadržanih u Izvještaju „Mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“.

10. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućenih nadležnim državnim organima, sadržanih u Posebnom izvještaju „Uticaj mjera za sprečavanje širenja virusa COVID-19 na mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“, kao i realizaciju ovog Zaključka.

11. Skupština će Zaključak dostaviti Vladi Crne Gore, Savjetu za borbu protiv virusa COVID-19, Savjetu za prava djeteta, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu prosvjete, Ministarstvu pravde, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvu javne uprave, Ministarstvu evropskih poslova, Zavodu za

udžbenike i nastavna sredstva, Zavodu za školstvo, Agenciji za elektronske medije, Zajednici opština Crne Gore, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori.

Broj: 00-72/22-3/3

EPA 429 XXVII

Podgorica, 28. novembar 2022. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 27. SAZIVA

